

Verslag aanbieding Monitor VN-Vrouwenverdrag

Op dinsdag 1 juli 2008 heeft een afvaardiging van het Netwerk VN-Vrouwenverdrag – bestaande uit Leontine Bijleveld, Marjan Wijers, Fleur van Leeuwen en Carien Evenhuis - de Monitor VN-Vrouwenverdrag aangeboden aan de voorzitter van de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Eerste Kamer. De Monitor ging in op vier onderwerpen uit de Concluding Comments van het CEDAW-Comité: de zwangerschaps- en bevallingsuitkering voor zelfstandigen, geweld tegen vrouwen, vrouwenhandel en prostitutie en gezinsvorming en –hereniging.

De Commissie was zeer goed vertegenwoordigd. Naast de voorzitter waren alle fracties aanwezig. Daaronder waren: Mies Westerveld (PvdA), Gerrit Terpstra en Mw. Govert (CDA, Britta Bohler en Tineke Strik (GroenLinks), Anja Meulenbelt en Tuur Elzinga (SP), mevrouw Duther of Huijbregts-Schiedam (VVD) en mevrouw Lagerwerf-Vergunst (CU).

Leontine overhandigde de Monitor aan de voorzitter, Dhr. Van Driel. Zij sprak namens het Netwerk haar waardering uit jegens de voorzitter en de commissieleden voor de bereidheid de monitor in ontvangst te nemen. Bij het onderzoek voor een van de vier onderwerpen van de monitor - de nieuwe uitkeringsregeling voor zwangere zelfstandigen - zag het Netwerk dat de Commissie belangstelling had voor de Concluding Comments van CEDAW en de brief die minister Plasterk daarover namens het kabinet aan de Tweede Kamer had gezonden. Om de belangstelling te voeden wil het Netwerk graag de Monitor aanbieden. Daarin staat overigens dat kabinet noch parlement bij de nieuwe uitkeringsregeling de aanbeveling van CEDAW ter zake hebben gememoreerd - ook de Commissie SZW niet. Zij stak ook namens het Netwerk de hand in eigen boezem: tot dusver heeft het Netwerk de Eerste Kamer niet op dezelfde wijze als de Tweede Kamer geïnformeerd. Speciale aandacht vroeg Leontine voor de aanbeveling van het CEDAW-Comité over de rechtstreekse werking van het VN-Vrouwenverdrag. Zij wees er op dat minister Plasterk aan de Tweede Kamer een aanvullende notitie had toegezegd over de juridische betekenis van het verdrag, maar dat die notitie nog niet was verzonden. Gezien het feit dat de Eerste Kamer altijd meer dan de Tweede Kamer belangstelling heeft voor de juridische aspecten zou de Eerste Kamer wellicht naar de toegezegde notitie kunnen vragen.

Bij de in ontvangsneming memoreerde de voorzitter de belangstelling van de EK voor de naleving van het Vrouwenverdrag en meer algemeen zijn rol in de naleving van internationale verdragen. Hij zegde toe de Monitor na het reces te agenderen en tevens na te gaan hoe het zat met de toegezegde notitie over de rechtstreekse werking.

Na het officiële gedeelte volgde een meer inhoudelijk gesprek. Hierin lichtte Marjan de rode lijnen toe die uit alle vier dossiers naar voren kwamen. Als eerste valt op dat op alle vier terreinen ontwikkelingen te zien zijn, maar dat vrijwel nooit een relatie wordt gelegd met het Vrouwenverdrag, laat staan met de Concluding Comments van het Comité. Althans nationaal. Opmerkelijk is dat in de Universal Periodic Review voor de nieuwe VN Mensenraad wel gerefereerd wordt aan het Vrouwenverdrag. Deze constatering is direct verbonden aan de zorg - die ook het Comité nadrukkelijk uitspreekt - over de status van het Vrouwenverdrag en de aanbevelingen van het Comité in de Nederlandse rechtsorde. De regering heeft bijvoorbeeld meermalen betoogd dat de bepalingen van het verdrag geen rechtstreekse werking hebben en burgers (vrouwen) dus geen beroep op het verdrag kunnen doen bij de rechter. Dit standpunt is des te opvallender omdat juist Nederland zich indertijd hard heeft gemaakt voor het Facultatief Protocol bij het Vrouwenverdrag, dat individuele vrouwen klachtrecht geeft.

Daarmee wordt erkend dat vrouwen wel degelijk rechten aan het verdrag kunnen ontleen. In dezelfde lijn ligt het gebrek aan erkenning van de status van de aanbevelingen van het CEDAW-Comité als de gezaghebbende instantie waar het gaat om de interpretatie van het verdrag. Zo werd in de rechtszaak over de afschaffing van de zwangerschapsuitkering voor zelfstandigen de opvatting van het Comité door de landsadvocaat afgedaan als ‘een mening onder velen’. Een tweede rode lijn is het gebrek aan aandacht voor - en bewustzijn van - genderspecifieke aspecten van beleid en wetgeving. Dit uit zich in het ontbreken van Emancipatie Effect Rapportages, ook op dossiers waarvan op voorhand duidelijk is dat zij specifieke impact op vrouwen hebben zoals huiselijk geweld, gezinshereniging en prostitutie. Het uit zich ook in het ontbreken van systematische dataverzameling, gesplitst naar sekse en etniciteit. Beide zijn zaken waar het Comité uitdrukkelijk om vraagt.

Naar aanleiding van het ontbreken van gegevens gesplitst naar etniciteit werd de vraag gesteld hoe de verzameling van dergelijke gegevens zich verhoudt met het verbod op discriminatie in, bijvoorbeeld, het Verdrag op rassendiscriminatie. In reactie op de opmerking dat het Comité een relatief harde toon aanslaat in zijn aanbevelingen en de laatste twee keer zelfs directe schendingen constateert kwam de vraag of het Netwerk ooit de aanbevelingen van het Comité aan Nederland had vergeleken met zijn aanbevelingen aan andere EU landen. Hoe komt Nederland daar dan af? Een andere vraag betrof de mogelijke rol die het Hof van Justitie van de EG, naast het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, kan spelen in het afdwingen van naleving van het verbod op discriminatie van vrouwen. Een korte discussie ontspoon zich over het spanningsveld in Nederland en de EU tussen de vrijheid van godsdienst en het discriminatieverbod in relatie tot het Vrouwenverdrag, bijvoorbeeld waar het gaat om homoseksuele vrouwen. Tenslotte werd door leden van de Commissie het idee geopperd om periodiek een hoorzitting te houden over de implementatie van mensenrechtenverdragen in Nederland. Het Vrouwenverdrag staat immers niet alleen. Vergelijkbare zorgen spelen over de implementatie van de andere mensenrechtenverdragen.

In totaal hebben we ruim drie kwartier gesproken met de commissieleden, afsluitend met de belofte om de commissie op de hoogte te houden van de ontwikkelingen en hen ook alle stukken te doen toekomen die we naar de TK sturen. Mies Westerveld vroeg om vooral een seintje te geven als er relevante wetgeving bij de EK ligt waar het Vrouwenverdrag bij aangehaald kan worden. Ze wil dan graag vragen daarover stellen.